

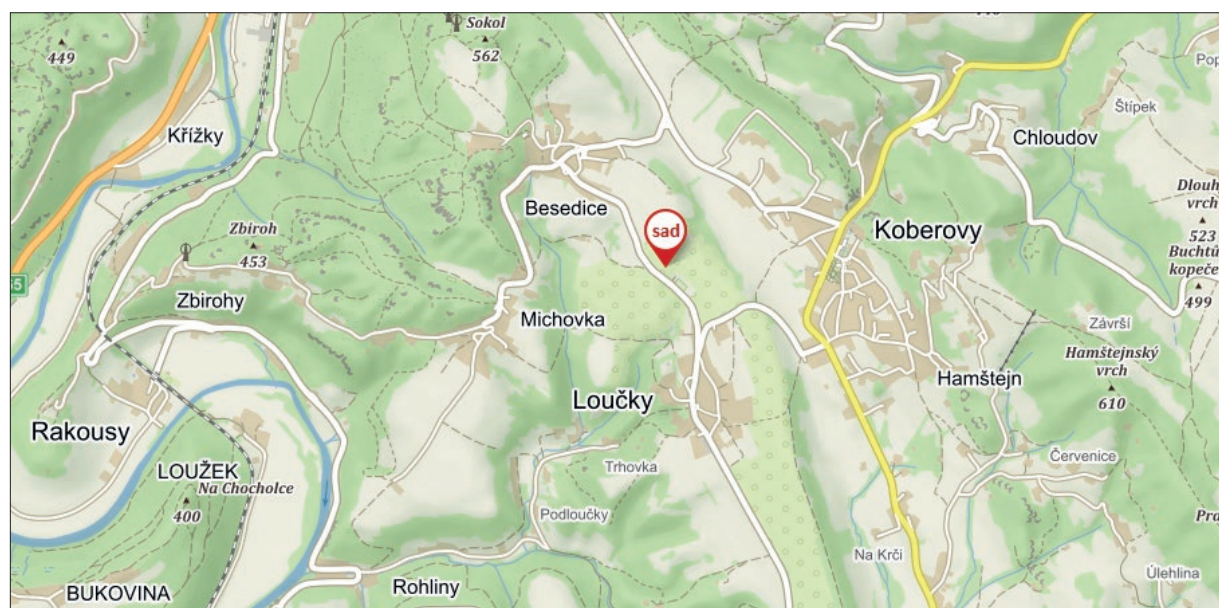
ROZMANITOSTI

Svobodu sadu – na Turnovsku vzniká komunitní sad

Návrat k tradičnímu ovocnářství s komunitním duchem, takové cíle si klade projekt spolku ZAzemí s názvem Svobodu sadu. V Loučkách na Turnovsku spolek mění bývalý průmyslový sad, léta udržovaný hektolitr chemie, na sad přírodní, komunitní.

Český ráj byl od pradávna tradiční ovocnářskou oblastí. Pozůstatky starých původních sadů jsou místem ptáků, motýlů, chladivé trávy, květů a ovoce, které léčí. Dnes trpí Český ráj záplavou stovek hektarů sadů průmyslových. Neprostupná krajina, ploty, těžké stroje a tuny chemie, která zabíjí.

Jeden hektar takového průmyslového sadu se spolek rozhodl osvobodit. Mrtvé stromy nahradí spolek spolu s deseti místními rodinami vysokokmennými ovocnými stromy. Porostou zde jabloně, hrušně, švestky, třešně a vlašské ořechy, pozemek se promění ve volně přístupný komunitní sad. Půda si odpočine od chemie a sad se stane hodnotným příspěvkem do pestré funkční krajiny, která má potenciál zadržet vodu. Tyto stromy tu budou růst minimálně 100 let, jako tomu bylo dřív.

Sad v Loučkách je už druhým sadem, který díky spolku rozkvetne. „Chceme ukázat majitelům pozemků, že je tu i jiná možnost, než nechat svoji půdu napospas devastujícím technologiím současného průmyslového zemědělství,“ říká Anna Hudská, autorka projektu.

Průmyslové sady jsou oploceny v rozsáhlých blocích a činí krajinu neprostupnou. „V našem Svobodném Sadu je veřejnost naopak vítána. Osvobozený hektar umožní doplnit chybějící část pěšího okruhu kolem obce Loučky, o který zastupitelstvo už dlouho usiluje,“ popisuje význam pro lokalitu Michaela Müllerová.

Nutno dodat, že Loučky jsou součástí jednoho z nejkrásnějších koutů Českého Ráje.

A odtud už je jenom krok k nejdůležitější části projektu, totiž navázání na další generaci. Vlastně teprve pro ni bude mít sad význam. Ekologickou výchovu nerealizuje spolek ZAzemí ve školních třídách, jak je zvykem, nýbrž mezi stromy, v lesích, sadech, na loukách, na malých políčkách... Na čerstvém vzduchu, na sluníčku, ale často i v dešti, větru a blátě.

Děti pracují, pomáhají, anebo si hrají. Kopají malými směšnými rýčky díry pro stromy a někdy kopou díru jen tak a pak do ní v rámci skotačení padají – zda je to zrovna v tomto okamžiku hra, práce nebo výuka zde pro nikoho není podstatné, vše se děje zároveň. Takové dny zanechávají v dětech zážitky, které jsou základem pro touhu po vzdělání v konkrétní oblasti v pozdějším věku.

Starší děti mívají ambici zasadit si s rodiči svůj strom, opatřit ho cedulkou, ptají se, proč stromu zastříháváme kořínky a na co je mu dobrý kompost...

Více informací o našem projektu Svobodu sadu se můžete dozvědět na našich webových stránkách <http://zazemi-turnov.cz/svobodu-sadu/>.

Také je možnost sledovat náš facebook: <https://www.facebook.com/zazemi.turnov>.

„V roce 2022 vysadíme Školní sad,“ plánuje Anna Hudská. Mezi vysokokmeny budou vysazeny i tzv. motivační nižší stromky a keře, které začnou dřív plodit, a také malinové políčko. O sad se bude starat místní škola, děti porostou spolu se stromy.

Anna Hudská,
anna.hudska@gmail.com

Vyšlo zimní číslo časopisu „ahojdivočino“

Poslední číslo druhého ročníku tohoto časopisu začíná dopisem z divočiny, jehož autorem je rak říční jménem Ruda, který se představuje dětem s uvedením svého způsobu života. Zahraniční okénko nás zavede do pouště Gobi v Mongolsku (se zmínkami o velbloudech a koni Převalském) a za drobným pěvcem kardinálem červeným do Spojených států amerických. Dále následuje kapitola „Letem světem s vánočními rostlinami“ s příklady druhů, které jsou spojovány s vánočními svátky v různých zemích. Pozorování přírody je zaměřeno na možnosti, které skýtá zimní období (pozorování chodbiček kůrovce na odloupané kůře smrku, upozornění na to, co patří do krmelců v lese či že suché listí zůstává na dubech i přes zimu, že lze pozorovat hraboší stezičky při oblevě či že v korunách stromů lze zahlédnout jmelí a ochmet). Badatelská část je tentokrát věnována pokusům se sněhem a ledem a stromům a jejich pupenům.

Podrobně je představen kalous ušatý, s kterým je veden fiktivní noční rozhovor, doplněný expedicí za sovami, pitvou sovích vývržků a upozorněním na soví „superschopnosti“ (výborný zrak, dokonalý sluch, maskovací opeření, silný zobák, drápy). Je také možno si vystříhnout a slepit obrázek kalouse a seznámit se i s dalšími druhy našich sov. V dalším textu jsou srovnáni dva známí sudokopytníci – srnec a jelen (podrobněji je mimo jiné popsáno, jak rostou jelenům parohy či jaký je rozdíl mezi rohy a parohy). Zmíněny jsou i naši další jelenovití i některé exotické druhy. Zimní stromová hledačka se týká hledání různých druhů stromů s odlišnými vlastnostmi. Tematickou pestrost čísla dokládá křížovka pro děti. Tradičně je jedna kapitola věnována mladým ornitologům, tentokrát se zaměřením na ptáky na nezamrzajících vodách a další aktivity, které lze realizovat v tomto ročním období. Jedna strana

s textem a obrázky je věnována hnojišti jako ptačí oáze v polní krajině. Upozorněno je také na lednové pozorování ptáků, organizované Českou společností ornitologickou. Další část časopisu je věnována zimnímu pozorování u vody. V závěru jsou uvedeni výherci soutěže „Nový skřítek“ s obrázky nápaditých návrhů nových skřítků, které díky své fantazii zaslali malí čtenáři. Zcela na závěr jsou uvedena správná řešení kvízů a křížovky z tohoto čísla.

Opět je toto číslo časopisu „ahojdivočino“ plné překvapení, nápadů, barevných obrázků a rozmanitých informací. Každý zájemce o přírodu si zde může najít mnoho zajímavých poznatků a inspirací k činnostem v zimním období. Objednávky časopisu a další informace lze získat na mailové adrese obchod@ahojdivocino.cz. Cena časopisu čítajícího u tohoto čísla 36 stran je 89 Kč.

Lubomír Hanel

